

**Арлингтон нийтийн сургуулиудын Гэр бүлийн амьдралд боловсрол олгохоос Эцэг
эхийн татгалзах маягт - 8-р АНГИ**

СУРАГЧИЙН НЭР: _____ УТАСНЫ ДУГААР: _____

БАГШИЙН НЭР: _____ ОГНОО: _____

Миний бие үүгээр хүүхдээ дараахь зорилтуудаас татгалзах гэсэн сонголтыг хийж байна. Би хүүхдээ татгалзуулсан зорилгынхоо оронд манай хүүхдэд бие даан гүйцэтгүүлэх өөр даалгавар өгөх болно гэдгийг ойлгож байна. Хүүхэд өөр даалгавар дээр ажиллаж байхдаа сургуулийн дүрэм, журмыг дагаж мөрдөх ёстой бөгөөд энэ даалгаварт үнэлгээ өгнө гэдгийг бас ойлгож байна.

ЗӨВЛӨГӨӨ: Хүүхдээ татгалзуулахыг хүссэн зорилго тус бүрийн хажуу талд өөрийн нэрний эхний үсгийг тавиарай.

— **8.1 Сурагч хүний хөгжлийн үе шатуудыг өөрийн хөгжлийн түвшинтэй холбоно.**
Тайлбар тайлбар: Хүмүүс нас ахих тусам хөгжлийн түвшин, бие бялдар, оюун санаа, сэтгэл хөдлөлийн дагуу өөрчлөгддөг болохыг оюутан сурч мэдсэн. Бие бялдын хөгжил ба хүний анатомийг судалж үзнэ. Сэтгэцийн болон сэтгэл хөдлөлийн хөгжлийн үе шатуудыг сурагчдын одоо ба ирээдүйд өөрийгөө ойлгох, өөрийгөө хүлээн зөвшөөрөх чадварыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сурагчийн одоогийн хөгжлийн түвшинтэй холбогдуулан харуулдаг. Хувь хүний хөгжлийн нийтлэг хүлээн зөвшөөрөгдсөн онолуудыг сурагчийн өөрийн хөгжилтэй холбогдуулан танилцуулна.

— **8.2 Оюутан бэлгийн харьцааны хөгжлийг нийт хувь хүний нэг зүйл гэж хүлээн зөвшөөрнө.**
Тодорхойлох тайлбар: Танилцуулах үндсэн хүчин зүйл бол өөрийн бэлгийн ондоошлыг хөгжүүлэх явдал юм.

— **8.3 Сурагч шийдвэр гаргах талаар бодож, өөрийн гаргасан шийдвэр нь өөрийн амьдралд болон бусад хүмүүсийн амьдралд хэрхэн нөлөөлж байгааг мэдэж, гаргасан шийдвэртээ хариуцлага хүлээх шаардлагатай болдгийг ухаарах болно.**
Тодорхойлох тайлбар: Цаашдын боломж, хувь хүний хөгжил ба бусад хүний сайн сайхан байдалд үзүүлэх нөлөөг чухалчилна. Зааварчилгаа нь шийдвэр гаргах үйл явцад дэмжлэг үзүүлэх чадвар- баталгаатай харилцаа холбоо, хувийн зөрчилдөөнийг таних, сэтгэцийн эрүүл мэндийн эерэг туршлага, болон зөрчил шийдвэрлэх зэргийг бас багтаана. Насан туршийн боловсрол, ажил мэргэжлийн болон хувь хүний хөгжлийн зорилгыг амьдралынхаа янз бүрийн үе шатанд байгаа эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн одоо гаргаж байгаа шийдвэр, сонголтоор туршигддаг. Сурагчид нийгмийн сүлжээн дээр нийтэлсэн ирээдүйн зорилгын талаарх хувийн мэдээлэл, зураг хэрхэн нөлөөлөх талаар ярилцана. Ёс бусаар бэлгийн харьцаанд орсон хэргээр эрүүгийн шийтгэлийг хэлэлцэнэ.

— **8.4 Сурагч нөхөрлөлтэй холбоотой асуудлуудыг тодорхойлно.**
Тодорхойлох тайлбар: Сурагч үүнийг зохистой ба зохисгүй нөхөрлөлийн шинж чанаруудыг нягтлах, сайн найзтайгаа шинж чанаруудын талаар ярилцах, мөн өсөлт, хөгжлийн явцаар ахисаар өөрчлөлтийн шинж чанаруудтай холбогдож зорилгоо биелүүлнэ.

— **8.5 Сурагч өсвөр насандаа үерхлийн шинж чанартай танилцана.**

Тодорхойлох тайлбар: Агуулга нь өөрийн хамаарал, хайр энэрэл, хайр сэтгэлийн хэрэгцээ, өөрийн ондоошлын хувийн шинж чанарыг эрэлхийлэх хэрэгцээг агуулдаг. Мөн түүнчлэн сурагчид хайр дурлал ба шохоорхол хоёрын ялгааг судалж, харилцаа бүрээс өөрсдийгөө таньж мэддэг болох бөгөөд эдгээр туршлага нь гэрлэлтэд тулгарах бэрхшээл, үүрэг хариуцлагад хүнийг бэлддэг гэдгийг ойлгоно. Сурагч түүнчлэн болзошгүй хүчирхийлэлтэй болзооны харилцаа, сэтгэцийн эрүүл мэндийн сөрөг зан байдлын талаархи анхааруулах тэмдэг, шинж чанарыг таних болно.

8.6 Сурагч бэлгийн харилцаатай холбоотой мессежийг нийтэд тайлбарлана.

Тодорхойлох тайлбар: Сурагчид сурталчилгааны мэдээллийн хэрэгсэл, дуу хөгжим, видео бичлэг, телевиз, кино, интернет, хэвлэмэл материал, граффити зэргээс бэлгийн харилцааны талаархи мэдээллийг олж илрүүлэх, дүн шинжилгээг үргэлжлүүлэн хийнэ. Сурагчид эдгээр мессежүүд өөрт нь болон бусдад үзүүлэх нөлөөллийг тодорхойлж, сөрөг нөлөөллийг хэрхэн арилгах талаар судалж эцэг эх/асран хамгаалагч ба эрх баригчдад мэдээнэ. Хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлд автсаны эерэг хувилбаруудыг авч хэлэлцэнэ. Сурагчид эдгээр мессежүүд нь бэлгийн харьцаатай холбоотой сэтгэцийн эрүүл мэндийн асуудалд хэрхэн нөлөөлж, хүний наймаачид хохирогчдыг татах зорилгоор ашигладаг болохыг харуулах болно.

8.7 Сурагч гэрлэлтийн өмнөх бэлгийн харьцаанд "үгүй" гэж хэлэх стратегийг тодорхойлно.

Тодорхойлох тайлбар: Өөртөө итгэх итгэлийг бэхжүүлж, баталгаат чадвар, шийдвэр гаргах чадварыг бэхжүүлэхэд онцгой анхаарал хандуулна. Сурагчид амлалт өгсөн харилцаа/гэрлэлтээс өмнөх бэлгийн харьцаа, өөрийн үнэт зүйлсэд нь сөргөөр нөлөөлж буй нөхцөл байдалд хэрхэн, яагаад "үгүй" гэж хэлэх, үе тэнгийнхний дарамт, өөрийн бэлгийн мэдрэмжийг хэрхэн зохицуулах талаар суралцдаг.

8.8 Сурагч стрессийг даван туулах чадварыг хөгжүүлэх болно.

Тодорхойлох тайлбар: Сурагчид стрессийн боломжит эх үүсвэр (жишээлбэл, эцэг эх, үе тэнгийнхэн, сургуулийн шахалт; өсвөр насны жирэмслэлт, ХДХВ-ийн айдас); хувь хүн эдгээр стрессийн эх үүсвэртэй харьцах эерэг ба сөрөг арга замуудыг тодорхойлно. Гэсэн хэдий ч стрессээс зайлсхийх боломжгүй бөгөөд энэ нь бүгд сөрөг биш гэдгийг тэмдэглэх хэрэгтэй. Согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис, амиа хорлох гэх мэт стрессийг тэмцэхэд сөрөг хандлагыг зогсоох зорилгоор мэдээлэл өгдөг. Сурагчид стрессийг даван туулах бие махбодийн, сэтгэцийн эерэг техникийг сурдаг (жишээлбэл, дасгал, спорт, бүтээлч урлаг, шашны үйл ажиллагаа, залуучуудын бүлэг, ажил мэргэжлийн хөгжил, амьдралын менежментийн үйл ажиллагаа гэх мэт) суралцдаг.

8.9 Сурагч гэр, сургууль, олон нийтийн харилцааны өөрчлөлттэй холбоотой стрессийг тодорхойлно.

Тодорхойлох тайлбар: Өвдөх, хөгжлийн бэрхшээлтэй байдал, нас баралт, тусдаа амьдрах, салалт, нөхөрлөлөө алдах, орлогоо алдах, эсвэл мансууруулах бодисыг хэтрүүлэн хэрэглэснээс үүсэх алдагдал, өөрчлөлттэй холбоотой уй гашуу, тохируулсан үйл явцыг онцлон тэмдэглэнэ. Гэсэн хэдий боловч тэр өөрчлөлтүүд нөхөрлөлийг бий болгох шинэ боломжийг авчирах, шинэ үйл ажиллагаанд оролцох, мөн зарим харилцаа ялангуяа өсвөр насанд хэвийн стрессийг бий болгодог түр зуурынх байдаг. Сурагч сэтгэлийн эрүүл мэндийн эерэг туршлагыг стрессээ удирдахад ашиглана.

8.10 Сурагч өсвөр насныхны жирэмслэлттэй холбоотой асуудлаар дүн шинжилгээ хийнэ.

Тодорхойлох тайлбар: Өсвөр насныхны жирэмслэлтийн бие махбодь, нийгэм, сэтгэл хөдлөл, хууль эрх зүй, санхүүгийн, боловсролын, сэтгэлзүйн болон хоол тэжээлийн үр дагаврын талаар авч үзнэ. Өсвөр насны ээж, аавын үүрэг, оролцоог тодорхойлно.

— **8.11 Сурагч гэр бүл, үе тэнгийнхний харилцаанд согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис, хүчирхийллийн хор уршгийг тодорхойлж болно.**

Тодорхойлох тайлбар: Үе тэнгийн хүмүүсийн дунд мансууруулах бодисын хэрэглээ, хүчирхийллийн үр нөлөөг нийгэм, бэлгийн харьцааны хувьд шинжилж үздэг. Гэр бүл дэх тийм хэрэглээ, хүчирхийллийн үр нөлөөг гэр бүлийн болон бэлгийн хүчирхийллийг багтаан онцолно.

— **8.12 Сурагч бэлгийн хүчирхийлэл, хүчингийн (үүнд хүчингийн огноо гэх мэт), зан авиргүй байдал, хүний наймаа, оролцохын үр нөлөө ба урьдчилан сэргийлэлтийг тодорхойлно.**

Тодорхойлох тайлбар: Агуулга нь баталгаатай ур чадварыг хөгжүүлэх, зөрчилдөөнийг шийдвэрлэх, эрсдлийн нөхцөл байдлаас зайлсхийх, "үгүй" гэж хэлэхийг багтаадаг. Болзох хүчирхийлэл, цахим дарамт, хүчирхийллийн харилцааны шинж чанаруудын талаар ярилцах болно. Мөн лавлах үйлчилгээ болон хууль эрх зүйн талаархи мэдээллийг өгдөг. Сурагчид хүний наймааны нөхцөлд ашиглаж буй өгөөшийг олж илрүүлэн, хохирогчийг сонгохдоо мөрдөгчид түүний эмзэг байдалд чиглэдэг, хүний наймаанаас хамгаалагдахын тулд тэдний амьдралд хийж болох сонголтыг ойлгодог.

— **8.13 Сурагч ХДХВ-ийн вирусыг халдварлах, урьдчилан сэргийлэх арга замыг эргэн санах болно.**

Тодорхойлох тайлбар: Үүнд эрсдэл учруулж буй зан үйлийг тодорхойлох; халдвар дамжихтай холбоотой үл мэдэгдэх зүйлийг арилгах; мөн эрсдэлтэй зан үйлээс татгалзаад анхаарах багтдаг. ХДХВ-ийн халдвараас урьдчилан сэргийлэхэд бэлгэвч хэрэглэх талаар ярилцана.

**ЭНЭХҮҮ МАЯГТЫГ СУРГУУЛИАС ТОГТООСОН ХУГАЦААНД БӨГЛӨЖ ЗАХИРАЛ
РУУ БУЦААНА УУ.**

ЭЦЭГ ЭХ/АСРАН ХАМГААЛАГЧИЙН ГАРЫН ҮСЭГ:

_____ ОГНОО: _____